

SIGMOND ISTVÁN

A tavorózsák mellől jelentem

Ebben a melegházban fogantunk, és valószínűleg ebben is fogok elhervadni. Ikertestvéremnek különös sorsot írt elő az istene, szüleink a melegház tulajdonosával egyetértésben kénytelenek voltak láncon tartani, nem sikerült embert nevelni belőle semmiképpen, ütött, rúgott, harapott minduntalan. Húszéves lehettem, amikor apám megmutatta, hogy melyik arizonai tavorózsza mellett fogantam, egy pálmafa és egy banánfa között. Addig azt hittem, hogy szüleim mindketten obszcén elmék voltak fiatal korukban, aztán kiderült, hogy anyám már nagylány volt, amikor a tavorózsák mellé hurcolták, és apámat egyáltalán nem érdekelték a szeméremsértésnek tekinthető megnyilvánulások, olyannyira, hogy a melegházi munkások tapsaitól és röhögésétől megfertőzött környezetben tette magáévá anyámat nap mint nap, többször egymásután.

Iskolába nem jártunk, azt hiszem, hogy születésünket be sem jelentették senkinek, a melegház tulajdonosa néha közénk telepedett, és elmondta, hogy a melegházon kívül is van élet, de egészen másként van berendezve, mint idebent, úgyhogy nem érdemes kimenni soha. A tulaj megtanított az egzotikus növények kezelésének, ápolásának fortélyaira, sőt, arra is, hogy azokat a nagy, fekete bogarakat, amelyek időnként megjelennek a fikuszok, a babérfák és a kaktuszok mellett, egyetlenegy csapással kell agyonzúzni, az ajtófélfához támasztott doronggal, amelyet kizárólag erre a célra szoktak használni.

A szüleim az egyik reggel nem jöttek be dolgozni. A munkások későn érkeztek a tragédia színhelyére, semmit sem tudtak segíteni. A templom előtt ácsorgó hajléktalanok ugyanis megtámadták a szüleimet, kirámoltak a zsebükből mindent, majd sorban megfojtották őket. A hullákat átdobták a templomkertbe. Egyedül maradtam ezzel a harapós, állandóan őrjöngő pasival, aki a testvérem volt. És hát milyen az ember? Lassan elfogy a türelme, nem bírja sokáig az álmatlanul töltött éjszakákat, amikor annak az örültnek a nyögéseit és értelmetlen szövegeit voltam kénytelen hallgatni hajnalokig, egyszer csak eszembe jutott az ajtófélfához támasztott dorong, de rögtön el is vettem az ötletet, hiszen az agyonvert bogarak testéből ragadhattak rá darabok, s az ember a testvérét

mégse verje agyon egy ilyen bogárhullás doronggal, sokkal emberségesebbnek éreztem megfojtanom őt. Próbált ellenkezni, mert hát milyen az ember, még ha hülye, akkor is élni akar, csakhogy én nagyon erős vagyok, a kezem szorításából nem menekülhetett.

– Eljött szegénynek az ideje – mondta másnap reggel a tulaj, s még aznap eltemettük a melegház végében. Szerettem volna, ha az arizonai tavorózsák mellett nyugodott volna, ahol nemzették annak idején, de erre nem volt lehetőség, a látogatók sűrűn felkeresték ezt a helyet, ugyanis ritkán lehet látni olyan melegházat, ahol mindössze két négyzetméternyi területen tavorózsákat lehet megcsodálni egy banánfa és egy pálmafa közvetlen közelében.

A beszűrődő zajokról faggattam a tulajt, nem értettem, mi az, hogy „bombáznak”, vagy „lám, már ágyúval is lövik a várost”, nem értettem, mi az, hogy „háború”, és miért ölik meg egymást az emberek, és csodálkozva láttam, hogy minden nap, a hajnali órákban a tulaj nap mint nap térdre ereszkedik kalibájának az ajtaja előtt, s az égre nézve, hangos szóval megköszöni Istennek, hogy még egy napot élhetett. Azt is furcsának találtam, hogy volt egy olyan időszak, és ez minden évben megismétlődött, amikor valami „farsang” volt odakint, és énekszót lehetett hallani: kik énekeltek, kiknek és miért, magyarázta a tulaj, magyarázta, de semmit sem értettem belőle.

Nagyon kíváncsi voltam a kinti világra, s eljött az a pillanat, amikor már nem bírtam tovább, sikerült éjszakánként kilopózni a melegházból. Nem volt félelem bennem, de a biztonságom kedvéért úgy döntöttem, hogy magammal viszem a dorongot. A tulaj nem szokott kijönni éjszaka, s mire hajnalban megjelent, hogy térden állva elmondja a reggeli imáját, az ajtófélfához támasztott dorong a helyén volt.

Az első éjszaka alig tettem meg néhány száz lépést, a templomhoz jutottam, nem téveszthettem össze más épülettel, mert részletesen elmesélték nekem, hogyan néz ki, azt is tudtam, hogy a harangok a templom tornyában vannak elhelyezve, minden délben jól lehetett hallani a harangszót. A templom előtt ott találtam néhány rongyokba burkolt hajléktalant, szüleim gyilkosait. Aludtak. Akkor jutott eszembe a Szent Biblia, az egyetlen könyv, amit a kezembe adtak, mindennap ebből olvastam évekig, mondhatnám, hogy évtizedekig. Rengeteg szövegrészt már kívülről fel tudtam volna mondani, kiegyensúlyozott lelki alkatnak tudtam magam, noha környezetemben jól érzékelhetően tudathasadásos betegnek tartottak,

elképzelnem sem tudtam, hogy miért. Pedig csak arról volt szó, hogy milyen vallású vagyok, igaz, sokszor szóvá is tettem, hogy nem a Jézus Krisztus-féle, didaktikus vallási elveket tartom követendőnek, megvolt a saját vallásom, amit úgy nevezhetek, hogy „igazságtétel”. Ez egyébként a Bibliában is benne van, és úgy hívják, hogy „szemet szemért, fogat fogért”. Hogy ezt minduntalan hangoztattam, a tulaj kihívott egy pszichiátert, azzal az indokkal, hogy van egy tudathasadásos munkása, akit meg kellene vizsgálni. Az ipse hosszan elbeszélgetett velem, fogalmam sincs, hogy milyen konklúzióra jutott elméleti állapotomat illetően, csak azt éreztem, hogy búcsúzóul megsimogatja az arcomat. Ha ezt a szeretet megnyilvánulásának éreztem volna, nem lett volna semmi probléma, de jól érzékelhetően egy csökkent agyúnak kijáró, együttérző simogatás volt, erre csak úgy reagálhattam, hogy egy gyors mozdulattal leharaptam a kisujját. Az igazi igazságtétel az lett volna, ha átharapom a nyaki ütőerét, de erre képtelen voltam a távolság miatt. Mindezekből világosan kiderül, hogy szó sincs itt holmi tudathasadásos állapotról, kettős tudatról vagy valami ezekhez hasonló örültségről, hiszen tudomásom szerint eddig minden esetben jól átgondoltan, tudatosan, célratorően jártam el. Egyszóval Istent nem tagadtam meg soha, de Elsőszüllött Fia hitelveinek, parancsolatainak nagy részével nem értek egyet.

Most itt állok a templom előtti téren, nézegetem szüleim alvó gyilkosait, s vallási elveim alapján úgy döntök, hogy sorban kivégzem őket. Ezután minden éjszaka ki szándékszem jönni a világba, úgyhogy az igazságtételnek holnap éjszakára is kell hagynom teret, az lesz a legbölcsebb, ha a rongyokba tekerőző testek közül csak kettőt verek agyon, most ők a mozdulatlan fekete bogarak, csakhogy ők nem a fikuszok, a babérfák és a kaktuszok mellett térnek át egy másik dimenzióba, hanem a templom árnyékában leli őket a végzetük, abban az árnyékban, amely telítve van harangszóval, a templomból kisugárzó istenhittel, és a hívek lábnymaival, amelyek mind-mind az Istenükhöz való igyekezetről tanúskodnak. Ezt a halált tulajdonképpen meg sem érdemlik ezek a gazemberek, ez a halál kitüntetésnek számít, azt hiszem. Csakhogy én kénytelen voltam megalkudni ezzel a helyzettel, nem tudtam volna árnyékon kívülre húzni őket. Aztán gyorsan meggondoltam magam, holnap éjszakától egyikük sem merne elaludni, olyan helyen éjszakáznának, amelyet én

sosem találnék meg, úgyhogy az lesz a legjobb, ha nem kettőnek, hanem legalább négynek a fejét dorongolom laposra, a másik négyre is majd sor kerül valamikor, ha nekem nem sikerül, Istennek előbb-utóbb biztosan gondja lesz rájuk.

Hogy éjszakánként minduntalan kimaradtam, nappal nehezen végeztem el a munkámat, enni sem volt kedvem, munkatársaimnak egyfolytában nőgátniuk kellett. A tulaj is megijedt, hogy talán megbetegedtem, s mert egyszer megjárta már velem, nem szívesen hívott volna orvost, de hát nem is volt szükség reá.

– Az emlékek – mondtam –, az emlékek zaklatnak.

– Imádkozz – mondta a tulaj. – Megtanítalak imádkozni, ha akarod.

– Nem akarom – mondtam. – Maga biblikus szövegekre tanítana engem, s az én vallásom másféle imákat ír elő nekem, ezeket én találtam ki, senki sem értené, de nem is akarom elmondani senkinek.

A tulaj nem erőszakoskodott, valószínűleg belátta, hogy a napi nem kevés munka mellett az egyre nagyobb csoportokban érkező látogatók kérdés-özönét is el kell viseljük, s mindezek erősen kimerítik az embert. Ami engem illet, a sűrűn megjelenő pap látogatása zavart a legjobban, néha a feleségét is magával hozta. Nos, ez a pap állandóan azért zaklatott, hogy mikor gyóntam meg utoljára, nagyon rossz lehetett az emlékezőképessége, ugyanis legalább háromszor mondtam neki, hogy nem vagyok katolikus.

– Akkor maga protestáns? – kérdezte egyszer. – Mi is azok vagyunk.

– Nem, nem vagyok protestáns – mondtam.

– Izraelita, muzulmán, vagy valamelyik szektának a híve?

– Egyik se! – mondtam. – Az én vallásomat én magam gondoltam ki, egyedüli híve vagyok, egyetlenegy mondatban meg lehetne fogalmazni a lényegét, de ugye nem haragszik, ha ezt nem osztom meg önnel?

– Nem, nem, dehogy – mondta a tiszteletes úr –, de örömmel látom, hogy a Szent Bibliát olvassa.

– Igen – mondtam. – Az Ószövetséget szinte kívülről tudom, hiszen már jó tíz éve csak ezt olvasom, egyik-másik passzusát el is fogadom, de ugye nem haragszik, ha a krisztusi hitelvek többségét nem tudom a magaménak tudni.

– Semmi gond – mondta a tiszteletes úr –, csak azt sajnálom, hogy például egyházi énekekre feltételez-

hetően senki sem tanította, pedig ezekből, amellet, hogy lélekemelő hatásuk van, az élet értelmét is ki lehet olvasni.

– Nem, nem tanítottak meg ilyen énekekre – mondtam –, de nem is igényeltem soha.

– Nézze, barátom – csillant fel a pap szeme –, a feleségem kántor is, itt maradna magával egy kicsit, ha nem veszi rossznéven, hogy megtanítsa magának néhány egyházi éneket. Meglátja, hogy ezeknek az énekeknek milyen fenomenális hatásuk van az emberi lélekre.

– Rendben van – mondtam –, ellensége egyetlen egyháznak sem vagyok, csak az egyházak hitelveivel nem értek egyet.

A tiszteletes úr felesége ragyogó fiatal nő volt, s amikor elkezdte énekelni nekem a „Tebenned bízunk...” kezdetű egyházi éneket, átszellemült az arca, és ettől még szebbnek láttam. Nem volt kifestve az arca, ahogy a nőknek általában, még rúzs sem volt az ajakán, szemei meg úgy ragyogtak a napsütésben, mintha két apró csillag költözött volna a homloka alá, és nem is akármilyen csillagokról volt szó, hanem olyan égitestekről, amelyek boldogok. A haját egyszerűen hátrafésülte, nem volt benne semmiféle mesterséges göndörítés, talán ez az egyszerűség járult hozzá ahhoz, hogy szűziesnek lássam. Amikor leült mellém, felcsúszott a szoknyája, megvillantak csodálatos combjai, rózsaszín bugyijából is látni lehetett egy darabot, nem sokáig, de az az egy-két másodperc elég volt ahhoz, hogy a „Tebenned bízunk” mondandóját elengedjem a fülem mellett, a rózsaszín bugyira gondoltam egyfolytában. Közben arra biztatott, hogy vele énekeljek. Énekeltünk. Láttam, hogy számára ez nagyon fontos, hogy nem töltötte velem hiába az időt. Nem is tudtam, hogy ilyen jó énekhangom van, a „Tebenned bízunk” kiválóan sikerült.

– Ragyogó! – lelkendezett a papné. – Maga nagyon tehetséges. Kap érte egy puszit – tette hozzá, és az arcomhoz hajolt.

Az illata vette el az eszemet. Ha az imáknak illatuk lenne, ehhez az illathoz hasonlítanának, amely ebből a rózsaszín bugyis nőből áramlott felém, majd telepedett rá az agyamra. Rávettem magam. Nem nagyon ellenkezett, valószínűleg a meglepődéstől képtelen volt ellenállni, soha nem láttam nőt meztelenül, hát most végre részem volt benne, egyenként vettem le a ruhadarabjait, semmi erőszakoskodás, ruhatépés meg ilyesmi. Nem tanít-

tott csókolni senki, de ment magától rendesen, amikor a mellbimbóit szopogattam, már nyögött.

– Te... – sóhajtotta időnként –, te...

Amikor belehatoltam, szétvetette a karját, és azt mondta:

– Atyaúristen!

Erre azt kellett volna mondanom, hogy ámen, de nem akartam elrontani ezeknek a pillanatoknak a szépségét, néztem a papné kifordult szemeit, csapzott haját, és nem volt lelkiismeret-furdalásom, most értettem meg apámat, hogy a tavorózsák közelsége valószínűleg felkorbácsolja az ember véré: akkor anyámat szűztelenítették, most meg engem szűztelenített a papné. Amikor befejeztük, egy pillanatra felvillant bennem a dorong, lehet, most is használnom kellene, hogy ne tudódjanak ki a történetek soha, aztán gyorsan elvettem az ötletet, ránéztem a papnéra, láttam, hogy a szeme úgy ragyog, mint két vacsoracsillag, s ezt a ragyogást nekem köszönheti, és érezni fogja élete végéig. Búcsúzóul alázatosan kezet csókoltam neki. De a melegháza többet soha nem jött el, a tiszteletes úr viszont rendszeres látogatónk maradt.

Éjszakánként most is kiosontam, de sosem mentem többet a templom előtt ácsorgó vagy rongyokban heverő hajléktalanok közelébe, a négy hulla kielégítette vallásom legfontosabb alaptételét. A város más pontjait kerestem fel éjszakánként, legtöbbször összevissza bolyongtam az utcákon, ismerkedtem a várossal. Egy alkalommal már-már hajnalodott, amikor észrevettem, hogy egy közepkorú asszony öntözget egy dísznövényt. Közelebb léptem, s amikor megláttam, hogy egy szárnyalt levelű kenciapálmát öntöz, felforrt bennem a düh.

– Maga tudja, hogy mit csinál? – kiáltottam át a kerítésen.

– Öntözök – mondta a nő –, és akkor mi van?

– Nem, nem öntöz, maga gyilkol, asszonyom. Tudja maga egyáltalán, hogyan kell ápolni egy ilyen csodálatos dísznövényt?

– Persze – mondta –, meg kell öntözni minél gyakrabban, és annyi.

– Nem, nem annyi – mondtam. – Először is, ez a fajta szobába való, és mély cserépbe kell elültetni, mert vastag, hosszú gyökeret nevel. És nem szabad csapvízzel öntözni, a lágyvíz a kívánatos, azaz az esővíz. De ha ezt semmiképpen sem lehet megoldani, fel kell főzni a csapvizet, majd le kell hűteni, és ezzel már lehet öntözni, de csak akkor, ha a talaj felszíne már

teljesen száraz. A fényigényükre is oda kell figyelni. Kissé napos helyen kell tartani, de nem kimondottan a napon. Ehelyett maga mit csinál? Egy apró cserépben tartja szegényt, amelyben nem fognak elférni a vastag gyökerei, és látom, hogy kint tartja az udvaron, az erez alatt, valószínűleg azon a helyen, ahol a legjobban éri a napsütés, nem beszélve arról, hogy ez a növény ezen a helyen minden bizonnyal sosem látott esővizet. Mondja, van magának istene, és ha van, milyen istene van magának, ha engedi, hogy megölje a természet egyik legcsodálatosabb alkotását?!

– Nem ölök meg senkit – mondta az asszony. – Ez nem ember, akit meg lehet ölni!

– Nem, nem ember – mondtam –, de magánál biztosan többet ér, élőlény ő is, akinek nagyobb lelke van, mint magának. Ha a tükörbe néz, nem látja, hogy egy egyszerű, hétköznapi gyilkos? – És egy mozdulattal átléptem az alacsony kerítésen. – Magának óriási szerencséje van, hogy nincs nálam a dorong.

– Milyen dorong?

– Jobb, ha nem tudja – mondtam. – De vegye le a bugyiját! A gyilkosokat meg szokták büntetni.

– Maga megőrült? Nem vagyok kurva!

– Rosszabb annál – mondtam. – A kurvák nem gyilkolnak. Na, a bugyit! Gyorsan!

Nem mozdult. Nekiestem, benyúltam a pongyolája alá, lerángattam róla a bugyit, aztán térdre kényyszerítettem, és a tenyeremmel vagy ötvenszer rásóztam a csóré fenekére.

– Szégyellje magát – mondtam búcsúzóul.

Szerencsém volt, a tulaj még aludt, amikor visszacsontam.

Éjszakánként legtöbbször a temetőt kerestem fel. A sötétben elég nehéz volt megtalálni a szüleim sírját, nem imádkoztam, csak letettem a sírjukra egy-egy tavirózsát, hogy emlékeztessen őket közös múltunkra. Legtöbbször enyhe szellőt éreztem magam körül, de mintha nem is szellő lett volna, szüleim simogatták az arcomat, vigyáztak rám, azt hiszem, odaátrol is gondomat viselik.

OLÁH ANDRÁS

örök tizenhat éves – P. N. emlékének

*kiraktak kőből virághegyet hordtak köréd
mégis mosolytalan minden és hideg
a gránittömbök közt elkószáló tekintetek
vakon bámulják a köréd gyűlő
idegen neveket – éltél tizenhat évet
s már minden játékból kimaradsz
többé senki nem teszi szóvá ha késel
pedig milyen jó lenne
ha most is átszökhetnél a piroson
„anya ne pazarold a könnyeidet” –
jó volna újra a te szádból hallani
de ami szép most örökre levetkezik
este teát főzünk forró illatos teát
áztatjuk a tükörsima emlékeket
összekulesolt ujjainkon számláljuk
miben reménykedhetünk még
de a csönd
belőlünk már soha ki nem költözik*

más szemével

*az öreg mindig korán kelt
„menekül az álom előlem” – mondogatta
nyaranta visszajártál hozzá s hallgattad
miként vall az emlékek gyermekkoráról
egy-egy gesztust félmondatot előre tudtál
mégsem tűnt unalmas egyformaságnak
olykor megengedtél magadnak egy
félmosolyt ha bejött a várt szöveg
egyszer meg is orrolt érte
aznap mindenkiel csak torzsalkodott
éjjel a présházban aludtál
azaz hogy csak forgolódtál álmatlanul
mígnem kikényszerített
az ágyból a gyötrő lelkiismeret
az öreg az ajtó előtt pipázott s bámulta
a semmit de a szeme életre kelt nyomban
ahogy rányitottad a csöndet és elvesztél
az ölelés dohányszagú tengerében*